

Grunderna i silverlera

Vad är silverlera?

Silverlera består av mycket små korn av silver, ett organiskt bindmedel och vatten. Leran kan formas på liknande sätt som vanlig keramiklera. När leran torkat bränner man den i 650 - 900 grader. Först brinner bindmedlet upp och sedan sintrar silverkornen ihop till solitt 99,9% rent silver, på samma sätt som keramik sintrar när det bränns. Silvret behåller formen men krymper c:a 10% vid bränning.

Förberedelser

Silverlera torkar snabbare än vanlig keramiklera och är svårare att återfukta, så planera ditt arbete innan du sätter igång.

Ta fram de verktyg du ska använda, en kopp med vatten och ett rent slätt underlag att arbeta på. Använd alltid rena verktyg som du reserverar enbart för silverlera. Om du får med smuts och andra material i leran kan det hända att leran inte sintrar som den ska när den bränns.

Smörj händer, verktyg och arbetsytan med matolja eller en salva som baseras på vegetabilisk olja. Använd inte vaselin eller andra produkter som innehåller mineralolja eftersom dessa förstör leran.

Forma leran

Ta ut leran ur förpackningen. Knåda gärna leran lite innan du tar ut den ur den inre plasten.

Lägg gärna ditt arbete på ett spelkort så att det är lätt att flytta på.

Forma leran med hjälp av verktyg, t.ex. kavel, palettkniv, nål (att skära med), mått och mönsterplattor. Använd inte verktyg av aluminium, då det kan förstöra silverleran.

Om du vill klistra ihop olika delar använder du lera i pastaform (paste/slip). Öppna burken med paste och rör om med en palettkniv. Fukta penseln lätt och använd sedan penseln för att applicera rikligt med paste på båda ytorna som ska sammanfogas. Tryck ihop delarna och peta försiktigt bort överflödigt paste med penseln eller med en tandpetare.

Torka leran

Leran måste vara helt torr innan den bränns. Om du vill påskynda torkningen kan du använda en elektrisk svamp- och bårtork eller en hårtork.

Kontrollera att leran är torr genom att lägga den på en spegel en kort stund. Om det är imma på spegeln när du tar bort leran är den ännu inte torr.

Putsa leran innan bränning

När leran börjat stelna och har blivit nästan torr kan du finputsa kanter, reparera eventuella sprickor som uppstått under torkningen och polera bort fingeravtryck och andra ojämnheter i leran.

Använd en lätt fuktad sminksvamp för att torka bort fingeravtryck och jämna till ytan. Hantera leran varsamt, den är mycket skör innan den bränns!

Bränna silverlera

Silverlera kan brännas i ugn vid 650 grader och uppåt, för hand med hjälp av en butanbrännare eller i en mikrovågsugn med en speciell insats.

Bränning i ugn

Vid bränning i ugn följer du instruktionerna som följer med silverleran. Förläng gärna bränntiden för att vara säker på att leran sintrar helt. Du kan aldrig bränna för länge när du bränner i ugn.

Bränning med butanbrännare

Vid bränning för hand med butanbrännare behöver du förutom brännaren en brännkloss eller annat eldfast underlag och en timer. Arbeta i ett mörkt rum så att du ser glöden.

1. Ställ timern på den tid som rekommenderas för bränning med brännare för den sortens lera som du använder, vanligtvis 5-10 minuter.
2. Lägg silverleran på brännklossen och värm försiktigt med brännaren tills du ser lågor flamma upp. Detta betyder att bindmedlet börjar brinna. Låt bindmedlet brinna upp utan att du värmer på extra.
3. Vänta tills lågorna har slocknat och värm sedan igen med brännaren tills silverleran börjar glöda svagt.
4. Starta timern.
5. Värm jämnt över hela silverleraföremålet så att det behåller glöden tills timern piper, dvs minst 5 minuter. Var försiktig så att du inte råkar smälta silvret. Om du ser att ytan börjar blänka metalliskt ska du genast flytta brännaren längre ut.

Tänk på att silvret är hett efter bränning, så använd en pincett för att plocka upp det eller vänta tills det har svalnat.

Stora alster är lättare att bränna i ugn eftersom det kan vara svårt att hålla hela alstret jämnvarmt med en butanbrännare.

Bränning i mikrovågsugn

Silverlera kan även brännas i en speciell insatsburk i mikrovågsgugnen. Följ instruktionerna som följer med mikroburken.

Borsta och polera silvret

Den nybrända silverleran har en matt vit yta. Det vita på ytan är en porös beläggning av mikroskopiska silverkristaller. Borsta ytan med en stålborste. Detta slätar ut de mikroskopiska ojämnheterna och silvret får sin silverfärg.

Om du vill använda en mässingsborste i stället för stålborste måste du arbeta under rinnande vatten och ha såpa på borsten. Annars lämnar borsten mässingsfärgade avlagringar på silvret.

Efter borstning har silvret en "borstad" yta. Du kan lämna det så om du vill, eller släta ut ytan med hjälp av ett polerstål eller en agat. Tryck polerstålet mot ytan och dra med bestämda drag. Poleringsverktyget slätar ut silvret ungefär som ett strykjärn. Du försöker alltså inte fila bort silver, utan du trycker det slätt med hjälp av verktyget.

Om du har en trumlare kan du trumla silvret i stället för att borsta och polera det.

Förvaring av överbliven silverlera

Silverlera torkar fort och överbliven silverlera ska förvaras i tätslutande förpackning. Det finns en speciell förvaringsburk som kan hålla lera fuktig i flera månader. Enbart invirad i plast brukar silverleran torka inom några veckor.

Silverlera som har torkat kan du återfukta i den speciella förvaringsburken eller mala till pulver och blanda med vatten till paste.

En öppnad pasteburk som har torkat kan återfupplivas genom att du tillsätter lite vatten, låter stå någon timme och sedan rör om.

Olika sorters silverlera och metall-lera

Silverlera finns av två olika märken, Art Clay och PMC. Dessa är i princip likvärdiga.

Silverlera finns i formerna lera, pasta, spruta och "papper".

Silverlera i lerform finns i olika modeller med olika rekommenderade bränntider och temperaturer.

Pasta använder du för att foga samman både obrända och redan brända delar. Läs på anvisningarna för pastan vilken användning den är lämplig för, det kan variera beroende på märke och modell.

Silverlera på spruta kan du använda till att göra spritsade mönster.

Silverlera i "pappersform" är tunna följsamma ark som du kan forma ungefär som papper.

PMC erbjuder även sterling silverlera som blir till sterlingsilver (92,5% silver) i stället för finsilver (99,9% silver) efter bränning. Sterlingsilver är hårdare än finsilver och därmed stadigare, men denna lera måste brännas i ugn i en speciell tvåstegsprocess med aktivt kol i steg två.

Det finns även guldlera, kopparlera och bronslera. Guldleran ska brännas i ugn på samma sätt som silverlera och kan användas tillsammans med silverlera. Kopparlera och bronslera ska brännas i ugn inbäddade i aktivt kol.

Bädda in andra material i silverlera

Du kan dekorera silverleran genom att bädda in t.ex. eldfasta stenar eller glas före bränning.

Cubic zirconer är perfekta för silverlera då de är eldfasta och laboratoriefremställda så att risken att de har osynliga sprickor är minimal. Enstaka färger på cubic zircon ändrar färg vid upphettning, så testa gärna stenarna i ugnen eller med brännaren innan du bakar in dem i silverleran.

Om du bäddar in glas i silverlera måste du bränna silverleran i ugn. Alstret måste utformas på ett sådant sätt att glaset inte spricker när silverleran krymper och bränningen måste ske efter glaset villkor så att det inte bildas spänningar i glaset.

Patinera silverlera

Silverlera kan patineras med argentoxid eller liver of sulphur.

Rekommenderade verktyg

För att komma igång med silverlera behöver du:

- Pensel
- Underlag (t.ex. teflonduk eller plastmatta)
- Kavel
- Palettkniv
- Spelkort
- Sminksvamp
- Stålbörste
- Polerstål
- Olika formverktyg, t.ex. mönsterplattor, gummistämplor, formar, tandpetare

För bränningen behöver du dessutom:

- Ugn som kommer upp i minst 650 grader

eller

- Brännkloss
- Butanbrännare
- Timer
- Korspincett

Skreven 2013 och uppdaterad 2015 och 2017 av Noora Peura för Enhope AB (www.silvergrejs.se). Denna beskrivning skyddas av upphovsrätt. Du får ladda ner beskrivningen fritt men inte distribuera den vidare, vare sig gratis eller mot betalning. Du får använda beskrivningen för personligt bruk och sälja de alster du skapar. Du får inte använda beskrivningen som kursmaterial utan författarens tillstånd. Kontakta noora@silvergrejs.se för mer information.